

مرکز امور زنان و خانواده
ریاست جمهوری

طوبی

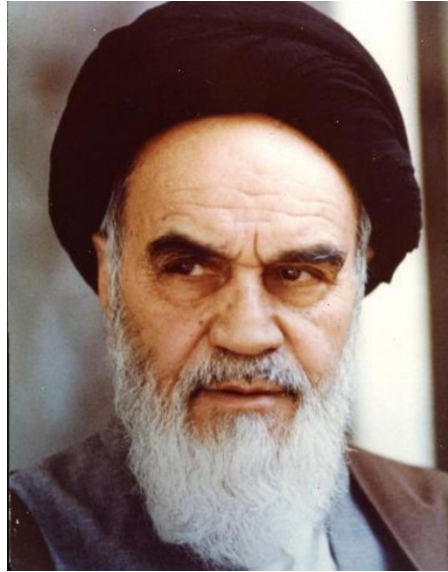
طرح راهبردی و برنامه یکپارچه

مرکز امور زنان و خانواده

(خلاصه مدیریتی)

بهار ۸۹

ما متفخریم که بانوان و زنان، پیر و جوان و خرد و کلان در صحنه‌های فرهنگی، اقتصادی و نظامی حاضر و بدهوش مردان یا بهتر از آنان در راه تعالی اسلامی و مقاصد قرآن کریم فعالیت دارند.

زنان ایران باید با ارزیابی و تکامل در هدایت اسلامی خود در تمامی عرصه‌های معنوی، خانوادگی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و علمی، الگوی زنان جهان باشند.

اینک در دوران جدید بالندگی و شکوفایی ملت بزرگ ایران و در استمرار پیشانی بانوان مومن و فربه‌سخت این سرزمین، انتظار این است که با اتکال به خداوند متعال بتوانید نقش ممتاز زنان در عرصه‌های مختلف علمی، فرهنگی، سیاسی و اجتماعی را صیانت و تقویت نموده و از همه ظرفیت‌های برنامه‌ریزی و اجرایی دولت برای ارتقاء این نقش متعالی بهره‌گیرید.

با ورود نظام مقدس جمهوری اسلامی به دهه چهارم از عمر پر برکت خود - به تعبیر رهبر فرزانه انقلاب دهه عدالت و پیشرفت - و همچنین تدوین و ابلاغ چشم‌انداز بیست ساله نظام مقدس جمهوری اسلامی، دستگاه‌های اجرایی کشور حرکت پرشتاب‌تری را برای تحقق اهداف نظام در دستور کار قرار داده‌اند و به یاری خداوند با فراهم شدن زیرساخت‌های اساسی، دوران شکوفایی و تعالی همه جانبه نظام مقدس جمهوری اسلامی در سطح ملی و جهانی آغاز شده است.

در این مسیر، زنان مومن و فداکار ایرانی که به فرموده حضرت امام (ره) "در طول دوران انقلاب شکوهمند اسلامی، حاضر و همدوش مردان یا بهتر از آنان در راه تعالی اسلامی و مقاصد قرآن کریم فعالیت داشته‌اند"، اکنون نیز نقشی کلیدی در شکوفایی هرچه بیشتر و تحقق چشم‌انداز نظام مقدس جمهوری اسلامی خواهند داشت.

علاوه بر این خانواده به عنوان کانون تربیت، مودت و رحمت و تعالی اعضای جامعه، نهادی مقدس در دیدگاه مکتب‌رهایی بخش اسلام به شمار می‌رود و همواره حفظ و حراست از کیان خانواده از اهداف اساسی نظام بوده است.

بر این اساس، در راستای تاکیدات و منویات مقام معظم رهبری و ریاست محترم جمهوری - به ویژه در آغاز به کار دولت دهم - مرکز امور زنان و خانواده با رویکرد استفاده همه جانبه از ظرفیت‌های مادی و معنوی کشور برای ارتقاء و تعالی وضعیت زنان و نهاد مقدس خانواده، سند طوبی^۱ (طرح راهبردی و برنامه یکپارچه مرکز امور زنان و خانواده) را در دستور کار قرار داده است. هدف از این طرح تدوین چشم‌انداز، اهداف کلان زنان و خانواده، راهبردها، برنامه‌ها و در نهایت طراحی نظام پایش راهبردی مرکز امور زنان و خانواده است. امید است مجموعه فعالیت‌های فوق منجر به حرکتی هوشمندانه تر، فزاینده و تاثیرگذار در تحقق اهداف نظام در حوزه امور زنان و خانواده گردد.

^۱ این نام برگرفته از نام مقدس درخت طوبی است و از این رو انتخاب گردیده تا رحمت حضرت حق در اجرای این طرح سایه افکند.

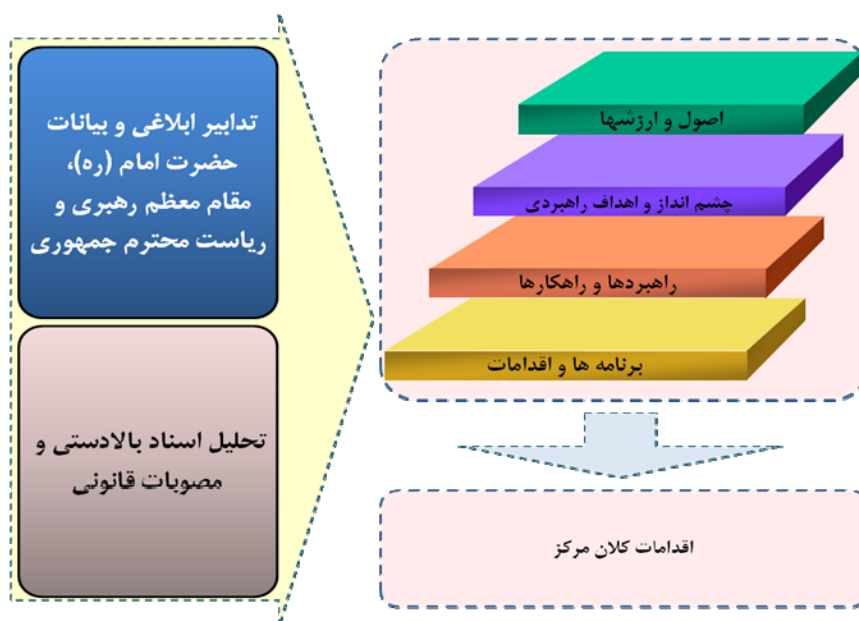
۲- فازهای سند طوبی

در تدوین سند طوبی با تلفیق رویکردهای میان مدت با رویکردهای بلند مدت دو فاز مکمل در دستور کار مرکز قرار گرفته است تا علاوه بر تدوین سریع برنامه ها و اجرایی شدن آن ها تمهیدات لازم برای برنامه ریزی و اجرا با رویکرد برنامه ریزی چشم انداز محور و جامع فراهم گردد.

برنامه کوتاه و میان مدت: تدوین سند راهبردی امور زنان و خانواده مبتنی بر تحلیل تدابیر ابلاغی، بیانات و اسناد بالادستی و تعیین اقدامات کلان

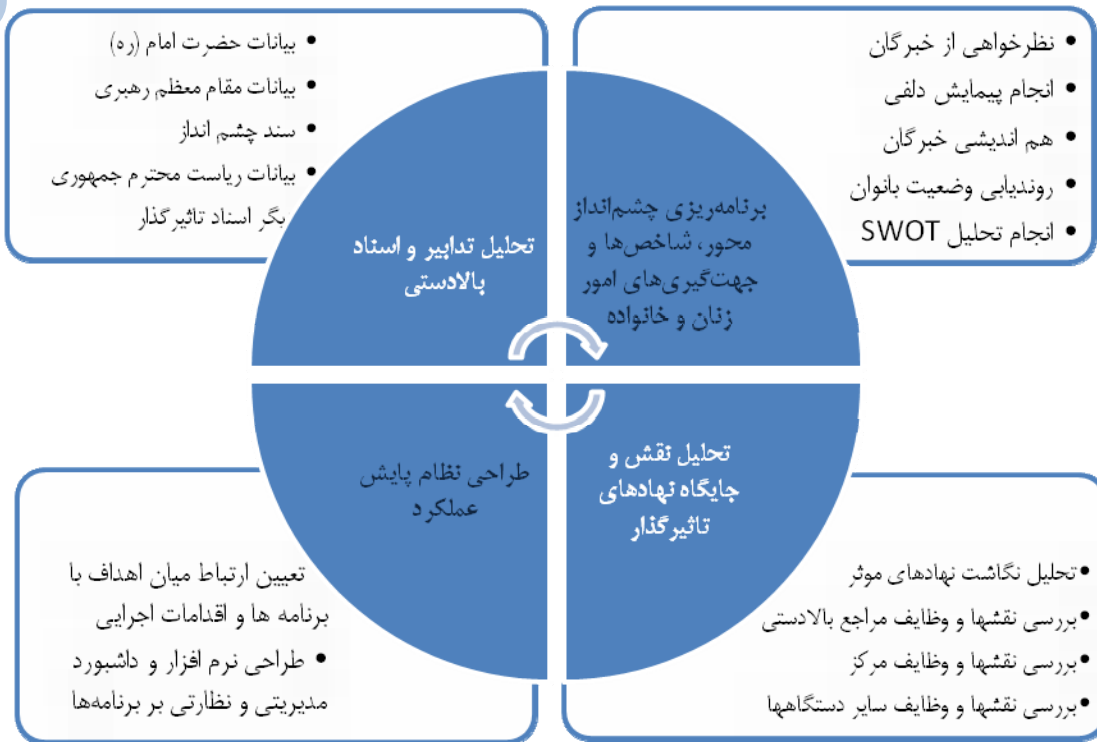
برنامه بلندمدت: تدوین سند چشم انداز و نظام پایش راهبردی امور زنان و خانواده کشور

فاز اول) در این فاز، که سند حاضر به تشریح خلاصه نتایج آن اختصاص دارد با تحلیل و بررسی تدابیر ابلاغی، رهنمودها و بیانات حضرت امام (ره)، مقام معظم رهبری و ریاست محترم جمهوری، و نیز بررسی اسناد بالادستی و مصوبات قانونی، تصویر مطلوب نظام جمهوری اسلامی در امور زنان و خانواده تبیین و بر اساس آن، اصول و ارزش ها، چشم انداز، اهداف راهبردی، راهبردها، راهکارها، برنامه های امور زنان و خانواده و نیز با در نظر گرفتن نقش مرکز امور زنان و خانواده، اقدامات این مرکز تعیین شده اند.

فاز اول سند طوبی (تدوین برنامه‌های کوتاه و میان‌مدت)

فاز دوم) در این فاز، که با رویکرد تکمیل و بازنگری به موازات فاز اول در حال انجام می‌باشد با استفاده از رویکرد و تکنیک‌های برنامه ریزی چشم انداز محور و بهره گیری گسترده از ظرفیت های فکری و نخبگی صاحب نظران، اندیشمندان و دست اندرکاران امور زنان و خانواده، تحلیل وضعیت موجود و بررسی روندهای ملی و بین‌المللی در حوزه زنان و خانواده، تحلیل نقش و جایگاه نهادهای تاثیرگذار، و نیز سند چشم‌انداز امور زنان و خانواده، برنامه بلند مدت مرکز و نظام پایش راهبردی امور زنان و خانواده تدوین و طراحی می‌شوند. به این ترتیب مجموعه متدولوژی ها و ابزارهای تدوین سند طوبی (فاز ۱ و ۲) به صورت شکل زیر بدست آمد:

مدل تدوین سند طوبی

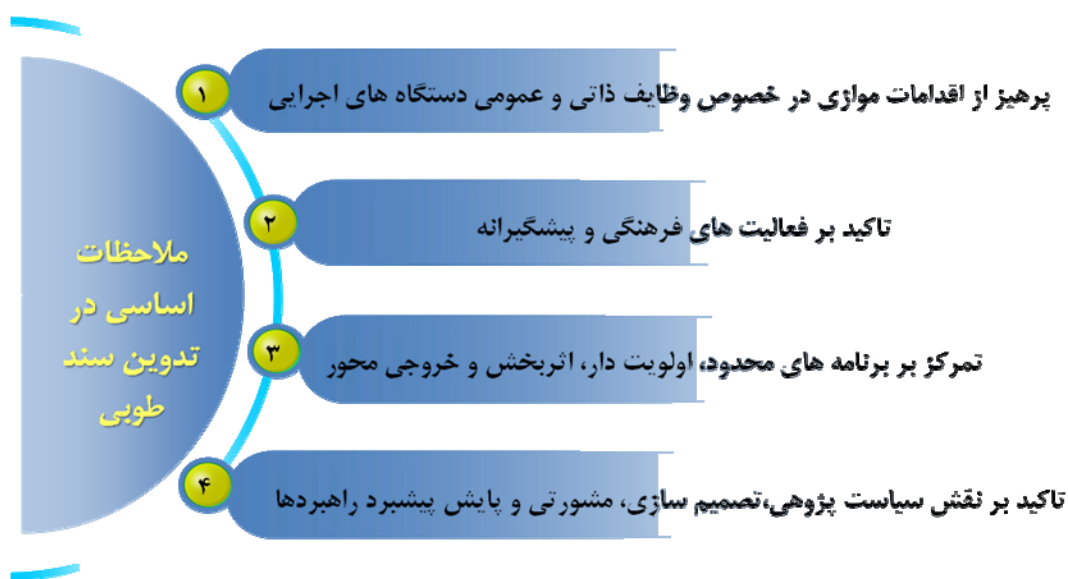
در پایان این فاز نسخه نهایی سند طوبی تدوین و پس از بررسی و تصویب بازنگری و تکمیل خواهد شد.

۳- حیطه‌ی سند

در سند طبوبی، بر اساس نتایج بررسی تدابیر ابلاغی و رهنمودها و نیز اسناد بالادستی، چشم‌انداز، اهداف راهبردی، راهبردها، راهکارها و برنامه‌های امور زنان و خانواده (تحت نام سند راهبردی زنان و خانواده) تدوین شده است. همچنین اقدامات کلان با تمرکز بر نقش مرکز امور زنان و خانواده، برای این مرکز تبیین شده است.

۴- ملاحظات اساسی در تدوین سند طبوبی

در چارچوب تدابیر ابلاغی از سوی ریاست محترم جمهوری و با توجه به فراگیر بودن موضوع زنان و خانواده در کشور و ایفاء نقش دستگاه‌های مختلف سیاستگذار و اجرایی در این حوزه ملاحظات اساسی زیر در تدوین سند طبوبی مورد توجه قرار گرفته است:

ملاحظات اساسی در تدوین سند طبوبی

۱. پرهیز از اقدامات موازی در خصوص وظایف ذاتی و عمومی دستگاه‌های اجرایی: بسیاری از برنامه‌های کشور در موضوع زنان و خانواده، در چارچوب وظایف ذاتی و عمومی وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های اجرایی مختلف مانند وزارت بهداشت و درمان، وزارت علوم،

تحقیقات و فناوری، وزارت مسکن و شهرسازی، وزارت کار و امور اجتماعی، وزارت کشور، وزارت امور خارجه، مرکز امور جوانان ریاست جمهوری و ... پیگیری و به اجرا در می‌آید. بر این اساس در تدوین سند طوبی تلاش شده است تا برنامه‌های مرکز حتی‌الامکان با وظایف ذاتی و عمومی دستگاهها تداخل نداشته باشد.

۲. تاکید بر فعالیتهای فرهنگی و پیشگیرانه: با توجه به تاکیدات ریاست محترم جمهوری در مورد نقش فرهنگی مرکز، در تدوین سند طوبی رویکردی فرهنگی و ترویجی اتخاذ شده است و برنامه‌ها و فعالیت‌های فرهنگی، ترویجی و پیشگیرانه در محتوای سند طوبی مورد توجه قرار گرفته اند.

۳. تمرکز بر برنامه‌های محدود، اولویت‌دار، اثربخش و خروجی‌محور: با توجه به تعریف برنامه‌ریزی راهبردی که آن را تمرکز منابع محدود بر نقاط اهرمی و کلیدی می‌داند، در تدوین سند طوبی تلاش شده است تا برنامه‌هایی محدود، اولویت‌دار و اثربخش تعریف شود و از ارائه برنامه‌های متعدد و خارج از چارچوب منابع و ظرفیت‌های اجرایی کشور پرهیز گردد.

۴. تاکید بر نقش سیاست پژوهی، تصمیم‌سازی، مشورتی و پایش پیشبرد راهبردها: به طور کلی در سند طوبی نقش‌های اصلی مرکز با توجه به نظرات ریاست محترم جمهوری و اسناد بالادستی احصاء و شفاف شده اند. طبق این الگو، در تدوین سند طوبی بر نقش‌های تصمیم‌سازی، مشورتی، حمایتی، همکاری و پایش راهبردی مرکز تاکید شده است و نقش‌های سخت‌افزاری و اجرایی برای مرکز مدنظر نمی‌باشد.

با توجه به ملاحظات فوق در ادامه چکیده‌ای از سند راهبردی طوبی ارائه می‌گردد:

۵-۱- اصول

در تدوین سند راهبردی مجموعه ای از اصول و مبانی مورد توجه قرار گرفته است:

اصول

۵-۲- ارزشها

مهمترین ارزش ها حاکم بر امور زنان و خانواده در جمهوری اسلامی شامل موارد زیر می باشد:

ارزشها

۵-۳- چشم انداز

با استفاده از تحلیل محتوی تدابیر ابلاغی، رهنمودها و اسناد بالادستی و شناسایی مفاهیم اساسی مورد تاکید، چشم انداز امور زنان و خانواده در جمهوری اسلامی ایران به شرح زیر می‌باشد:

شعار چشم انداز

زن ایرانی

بر پایه آموزه های الهی، الگوی زنان جهان در کرامت انسانی، تحکیم نهاد خانواده و حضور فعال و موثر در تمامی عرصه های معنوی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و علمی است.

توصیف چشم انداز

به حول و قوه الهی در افق ۱۴۰۴ کشور شاهد:

- خانواده‌هایی تحکیم یافته و متعالی بر اساس تعالیم حیات بخش اسلام، با حاکمیت موازین اخلاقی برای کلیه اعضای آن؛
- زنانی مومن، آراسته به آموزه‌های دینی و اخلاق اسلامی، انقلابی، دارای کرامت، روحیه شجاعت و ایثار، دانش و بصیرت، مهارت و تخصص، بانگیزه، مسئولیت پذیر، هدفمند، امیدوار به آینده، برخوردار از آسایش و سلامتی و رفاه، بالنده و تأثیرگذار در سطح ملی و بین‌المللی باشیم.

۴-۵- اهداف راهبردی

با توجه به چشم‌انداز تدوین شده امور زنان و خانواده، چهار هدف کلان راهبردی تدوین شده است. این اهداف مولفه‌های چشم‌انداز هستند و تحقق آنها به معنی رسیدن به چشم‌انداز است.

۵-۵- راهبردها

در این بخش هر یک از راهبردها (استراتژی‌ها) به تفکیک اهداف راهبردی مربوطه ارائه شده اند. راهبردهایی که در ذیل آمده است، تنها وظایف مرکز امور زنان و خانواده نبوده و به طور کلی مربوط به تمامی فعالیت‌هایی است که در حوزه زنان و خانواده توسط دستگاه‌های اجرایی باید به انجام برسد. در تدوین سند طوبی برای حفظ جامعیت و امکان پایش یکپارچه اهداف نظام در حوزه زنان و خانواده ابتدا به صورت کلی چشم انداز، اهداف و راهبردها، راهکارها و اقدامات از تدابیر و اسناد بالادستی استخراج و سپس با در نظر گرفتن ملاحظات اساسی در تدوین سند طوبی، اقدامات کلان و نقش‌های مرکز تفکیک و در برنامه‌های خاص مرکز لحاظ شده است. در ادامه اهداف راهبردی و راهبردها به اختصار اشاره شده و سپس اقدامات کلان مرکز در میان مدت مطرح می‌گردد. در اسناد پشتیبان این سند، خلاصه راهبردها و راهکارها و اقدامات با تفصیل بیشتر آمده است.

هدف راهبردی ۱- صیانت از کرامت و شأن انسانی زن و ارائه الگوی زن مسلمان ایرانی در سطوح ملی و بین‌المللی

راهبرد ۱-۱- تبیین ابعاد کرامت و شان انسانی زن و الگوی زن مسلمان ایرانی در عرصه‌های ملی و بین‌المللی.

راهبرد ۱-۲- فرهنگسازی، ترویج و تعامل در جهت ارتقاء نقش و جایگاه زن در خانواده و جامعه و پیاده‌سازی الگوی زن مسلمان در سطح ملی و بین‌المللی.

هدف راهبردی ۲- حضور فعال و موثر زنان در عرصه‌های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، علمی و سیاسی در سطح ملی و بین‌المللی

راهبرد ۲-۱- ارتقاء معنوی، توسعه دانش و آگاهی و توانمندسازی زنان در عرصه‌های مختلف.

راهبرد ۲-۲- زمینه‌سازی و تمهید زمینه‌های مناسب برای حضور موثر زنان در عرصه‌های مختلف.

هدف راهبردی ۳- تحکیم، تعالی و تقویت نهاد خانواده مبتنی بر ارزشهای الهی در جامعه اسلامی

راهبرد ۱-۳- ساماندهی و هماهنگ‌سازی سیاستها و برنامه‌های کشور در جهت تشکیل، حفظ و تحکیم خانواده.

راهبرد ۲-۳- فرهنگ‌سازی و آموزش در امر تشکیل و تحکیم خانواده.

راهبرد ۳-۳- ایمن‌سازی خانواده‌ها از آسیب‌ها و بحران‌های اجتماعی و حمایت از خانواده‌های آسیب‌دیده.

هدف راهبردی ۴- ارتقاء امنیت و سلامت زن در خانواده و جامعه و استیفای حقوق شرعی و قانونی زنان در همه عرصه‌ها

راهبرد ۱-۴- تقویت و توسعه امنیت زنان و خانواده در تمامی عرصه‌ها.

راهبرد ۲-۴- حمایت، تشویق و ترویج برنامه‌های مرتبط با سلامت جسمانی و روانی زنان.

راهبرد ۳-۴- اصلاح و بازنگری قوانین و مقررات مرتبط با زنان و خانواده.

۶- اقدامات کلان مرکز

بر اساس سند راهبردی تدوین شده بر مبنای تحلیل تدابیر و اسناد بالادستی و در چارچوب چشم انداز و اهداف راهبردی، اقدامات کلان مرکز امور زنان و خانواده در میان مدت (سه ساله) که با توجه به ملاحظات اساسی مطرح شده عمدتاً در حیطه وظایف مرکز می‌باشد، در چهار محور راهبردی شکل زیر نشان داده شده‌اند:

محورهای راهبردی سه ساله مرکز

در ادامه برنامه‌ها و اقدامات مربوط به هر یک از حوزه‌های فوق ارائه شده است:

الف) الگوسازی زن مسلمان در سطح ملی و بین المللی

اولویت	اقدامات کلان	کد
۱	حمایت از آموزش‌ها، پژوهش‌ها و مطالعات کاربردی و تحلیل و بررسی در خصوص بانوان برگزیده اسلام، مبانی فقهی و حقوق اسلامی و تطبیق مبانی فرهنگ اسلامی ایرانی با شرایط و مقتضیات ملی و بین‌المللی	۱۰۱
۱	مشارکت و حمایت از رسانه‌ها و برنامه‌های اجرایی جهت اشاعه الگوی زن مسلمان ایرانی	۱۰۲
۱	زمینه‌سازی جهت برگزاری و شرکت در مجامع اسلامی، ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی با رعایت ضوابط قانونی جهت تبلیغ دستاوردهای جمهوری اسلامی در کنفرانس‌های علمی و تخصصی، نمایشگاه‌ها و...	۱۰۳
۲	حمایت از برگزاری کرسی‌های نظریه‌پردازی در دانشگاه‌ها، اتاق فکر و همچنین تالارهای گفت‌وگو در فضای مجازی با موضوع الگوی زن مسلمان در جامعه اسلامی	۱۰۴
۲	تعامل و همکاری با کشورها و مجامع اسلامی برای تعریف دیگر برنامه‌های مشترک در زمینه الگوسازی زن مسلمان	۱۰۵
۲	تعامل با نهادهای بین‌المللی به منظور تاثیرگذاری در قوانین و مقررات بین‌المللی مرتبط با زنان و خانواده با محوریت آموزه‌های اسلامی	۱۰۶

ب) زمینه‌سازی برای حضور موثر زنان در جامعه

اولویت	اقدامات کلان	کد
۱	تدوین و اجرای برنامه ملی توسعه و ساماندهی پژوهش‌های مرتبط با امور زنان	۲۰۱
۱	حمایت از مراکز ارائه دهنده خدمات مشاوره‌ای و امداد و نجات در فضای مجازی، تلفنی و یا سیار به زنان و خانواده	۲۰۲
۱	زمینه‌سازی و حمایت از برنامه‌های مربوط به سلامت و نشاط و شناسایی مسائل و دغدغه‌های زنان در جامعه، خانواده و محیط کار و بهبود آنها	۲۰۳
	اجرای طرح‌های مشترک با سازمان‌های مردم‌نهاد در راستای محورهای راهبردی مرکز	۲۰۴
۱	زمینه‌سازی جهت استیفای حقوق شرعی و قانونی زنان در تمامی حوزه‌ها و اجرای نظام جامع حقوقی زنان و مسئولیت‌های زنان و خانواده	۲۰۵
۱	توانمندسازی و ارتقاء ظرفیت‌های عمومی و تخصصی سازمانهای مردم‌نهاد زنان و خانواده در دو سطح ملی و بین‌المللی	۲۰۶
۲	اجرای برنامه توسعه و ارتقاء توانمندی‌های زنان متعهد و مدیر و نخبه در عرصه‌های مختلف زندگی	۲۰۷
۲	زمینه‌سازی مناسب به منظور گردآوری، سازماندهی، تدوین و ارائه اطلاعات و آمار درموضوع زنان و خانواده	۲۰۸

ج) تحکیم نهاد خانواده

اولویت	اقدامات کلان	کد
۱	تدوین اسناد راهبردی و الگوهای مربوط به خانواده ایده ال در جامعه اسلامی و پیگیری اجرای آنها	۳۰۱
۱	مشارکت و حمایت از طراحی و برگزاری دوره های مشاوره و آموزش خانواده و مهارت های زندگی از طریق دستگاهها و نهادهای ذیربط برای گروههای خاص جامعه زنان از جمله دانش آموزان، دانشجویان، زوجین در شرف ازدواج، اعضای خانواده	۳۰۲
۱	کمک به ساماندهی، تقویت، استاندارد سازی و تأیید صلاحیت مراکز مشاوره خانواده در چارچوب ارزش های اسلامی	۳۰۳
۱	حمایت از پیشنهادات، پژوهش و مطالعات مرتبط با زنان و خانواده جهت اصلاح چالش های موجود در قوانین و شیوه اجرا و یافتن خلل های قانونی	۳۰۴
۱	حمایت از تحقیقات دانشجویی و توسعه اتاقهای فکر و کرسی های نظریه پردازی و تالارهای گفتمان در فضای مجازی در مورد مسائل پیش روی زنان و خانواده ها	۳۰۵
۲	حمایت و مشارکت در برگزاری همایشها، نمایشگاه ها و جشنواره های مرتبط با زنان و خانواده	۳۰۶
۱	تعیین «شاخصهای ارزیابی وضعیت زنان و خانواده در جامعه اسلامی ایران»	۳۰۷
۱	تعامل با نهادهای بین المللی جهت تاثیرگذاری در قوانین و مقررات بین المللی مرتبط به زنان و خانواده با الگوپذیری از آموزه های اسلامی	۳۰۸

د) ارتقاء معنوی و فرهنگی زنان و خانواده

اولویت	اقدامات کلان	کد
۱	تهیه و اجرای برنامه های تقویت و تعالی فرهنگ و تعمیق باور های دینی و انقلابی زنان و خانواده	۴۰۱
۱	پیگیری اجرای «برنامه تقویت و گسترش همه جانبه فرهنگ عفاف و حجاب» بر اساس مصوبات شورای فرهنگ عمومی و ایجاد سازوکار مناسب به منظور امکان پیگیری	۴۰۲
۱	معرفی معیارها و الگوهای پوششی برای زن مسلمان جهت استفاده در مجامع عمومی، ادارات، سازمانها و اماکن دولتی با همکاری و حمایت از طراحان لباس با تاکید بر توسعه فرهنگ لباس های بومی	۴۰۳
۱	مشارکت و حمایت از رسانه ها جهت ارتقای جایگاه زن در جامعه	۴۰۴

۷- نظام پایش عملکرد راهبردی در سند طوبی

در راستای اقدامات کلان تعریف شده، در چارچوب سند طوبی نظام پایش راهبردی زنان و خانواده در چارچوب اهداف راهبردی و اقدامات کلان مرکز در حال تدوین و جاری سازی می-باشد:

چارچوب نظام پایش راهبردی در سند طوبی

۸- پیشنهاد ایجاد نظام یکپارچه پایش راهبردی امور زنان و خانواده در سطح دولت

با توجه به تاکیدات ریاست محترم جمهوری در ارتقاء همه جانبه امور زنان و خانواده در جامعه و گستردگی برنامه‌هایی که زیر نظر سایر دستگاه‌های اجرایی در موضوع زنان و خانواده پیگیری شده و به اجرا در می‌آید، پیشنهاد می‌گردد با تعمیم نظام پایش عملکرد سند طوبی و هماهنگ کردن کلیه برنامه‌های دولت در چارچوب یک نظام پایش عملکرد، موجبات هم‌افزایی در برنامه‌ها و ساماندهی امور زنان و خانواده و نیز امکان ارائه گزارش جامع و یکپارچه به مقام محترم ریاست جمهوری و نهادهای نظارتی فراهم شود.

عنوان پروژه: بازنگری طرح راهبردی و برنامه یکپارچه امور زنان و خانواده

عنوان گزارش: گزارش فاز اول

پدیدآورنده: معاونت طرح و برنامه مرکز امور زنان و خانواده

اسناد و طرح های پشتیبان سند حاضر:

۱. سند راهبردی طوبی
 ۲. سند اقدام (در حال نهایی سازی)
 ۳. نظام پایش راهبردی سند طوبی
 ۴. طرح برنامه ریزی چشم انداز، شاخص ها و جهت گیری های امور زنان و خانواده در حوزه زنان و خانواده (در حال اجرا)
-